

prin vot secret șase noi membri ai Comitetului Executiv: G. Camps (Aix-en-Provence, Franța); J. Herrmann (Berlin, R.D.G.); A. A. Mituri (Dar-es-Salaam, Tanzania); Rauf Magomedović Munčev (directorul Institutului de Arheologie din Moscova, U.R.S.S.) și Juan Schobinger (Universitatea Națională Cuayo, Mendoza, Argentina), secretarul general al U.I.S.P.P., Jacques Nenquin (Gent, Belgia), locul celui de al XII-lea Congres internațional de științe pre- și protoistorice din 1991 (Bratislava), noul președinte al U.I.S.P.P. și al Congresului de la Bratislava (B. Chropovský, directorul Institutului de Arheologie din Nitra-Hrad) și secretarul general al Comitetului național însărcinat cu organizarea celui de al XII-lea Congres (J. Vladár, directorul Institutului enciclopedic din Bratislava). În ceea ce privește locul viitorului Congres, au fost două propuneri: Tel-Aviv (Israel) și Bratislava (Cehoslovacia), hotărându-se, în urma voturilor obținute, Bratislava.

Hotărârile luate în Comitetul Executiv și Consiliul Permanent au fost comunicate la încheierea Congresului, împreună cu Moțiunea adoptată, Adunării Generale, în care s-au adus mulțumiri publice atât prof. dr. h. c. Kurt Böhner, președintele Congresului și dr. Konrad Weidemann, secretarul general al Comitetului național pentru organizarea Congresului, cât și dr. Peter Schauer și Klaus de la Muzeul Central Romano-German din Mainz, care, pentru strădaniile depuse, au fost cooplați în Comitetul de Onoare Permanent, ca și regretatul acad. Em. Condurachi, pentru organizarea în 1984 la București a reuniunii Consiliului Permanent.

În încheierea Adunării Generale, noul președinte al Congresului, B. Chropovský, a rostit o scurtă alocuțiune, invitând pe cei prezenți la Congresul din 1991 de la Bratislava.

Nu putem termina această dare de seamă asupra Congresului de la Mainz fără a menționa climatul favorabil, de înțelegere și cooperare, în care s-au desfășurat lucrările acestei manifestări științifice de caracter mondial, în conformitate cu statutele U.I.S.P.P. și cu Moțiunea adoptată la încheierea Congresului. La aceasta au contribuit atât organizatorii Con-

gresului, în frunte cu președintele Kurt Böhner și secretarul general Konrad Weidemann, cât și străduințele secretarului general al U.I.S.P.P.-ului, Jacques Nenquin, care nu a cruțat nici un efort pentru depășirea dificultăților create prin hotărârea organizatorilor Congresului de la Southampton și Londra de a exclude participarea la Congres a specialiștilor din Africa de Sud și Namibia, datorită politicii de apartheid din aceste țări.

Totodată, posibilitatea de participare la Congres a specialiștilor din întreaga lume, inclusiv din aceste două țări ale Africii, a constituit un bun prilej pentru a face cunoscut, pe plan mondial, rezultatele cercetărilor în diferite țări, precum și pentru adâncirea și amplificarea relațiilor științifice deja existente dintre specialiști, ca și pentru inițierea altora, toate, deosebit de utile, pentru progresul științelor pre- și protoistorice.

În afară de acestea, participanții la Congres au avut posibilitatea, în orele libere din timpul acestuia și după aceea, să se documenteze în bibliotecă, muzeu și institute de la Mainz, precum și din alte localități din Republica Federală Germania, asupra unor probleme de pre- și protoistorie. În această privință, membrii delegației române, datorită concursului binevoitor al colegilor lor de la Muzeul Central Romano-German din Mainz și îndeosebi al dr. Olaf Höckmann de la acest muzeu, s-au putut documenta în muzeul și biblioteca acestuia, fiind impresionaji atât de valoarea exponatelor, cât și de mulțimea și varietatea lucrărilor publicate de acest muzeu cu funcție de institut. De asemenea, s-au mai documentat la Mainz la Institutul de pre- și protoistorie al Universității, la Muzeul Land-ului Rheinland Pfalz, la Muzeul de pre- și protoistorie, precum și la alte muzeu și monumente istorice din această localitate. Totodată, au continuat documentarea și în unele muzeu și institute din Wiesbaden, Frankfurt a. M., Bonn, Köln și Berlinul occidental.

MIRCEA PETRESCU-DÎMBOVIȚA

CĂLĂTORII DE DOCUMENTARE ȘTIINȚIFICĂ ÎN R. S. CEHOSLOVACĂ

În cadrul planului bilateral de colaborare științifică, existent între Academia Română și Academia de Științe a R. Cehoslovacă, în perioada 2-23 februarie 1987 am efectuat o călătorie de documentare științifică în R. Cehoslovacă. Deplasarea a avut ca temă problema așezărilor rurale de pe teritoriile României și Cehoslovaciei în secolele XIV-XVI, în lumina investigațiilor arheologice. Programul de studiu întocmit în țară a cuprins documentare la institutele și muzeele de arheologie din Praga, Most, Brno, Bratislava și Tabor. La Praga, programul a fost completat cu includerea instituțiilor similare din Olomouc și Nitra.

În timpul sederii la Praga am avut posibilitatea de a discuta cu dr. Miroslav Richter, directorul Institutului de arheologie, care a aprobat planul de cercetare, cu prof. dr. Zdeněk Smetánka, dr. Ivana Boháčová și dr. Petr Charvát.

De un interes aparte au fost discuțiile purtate cu prof. dr. Zdeněk Smetánka în legătură cu rezultatele cercetărilor sale întreprinse în așezarea rurală medievală de la Svidna. Săpăturile de la Svidna, efectuate pe parcursul mai multor ani, în timpul cărora au fost folosite metodele fotometrice, geodezice, analizele paleobotanice, pedologice, cu fosfați etc. au evidențiat importanța aplicării metodelor moderne în arheologia medievală. Utilizarea acestor metode, pe care arheologii din Cehoslovacia le aplică în mod curent în cercetările lor, contribuie, într-o mai bună măsură, la explicarea nuanțată a unor fenomene, cum este, de pildă, acela al dispariției sau părăsirii temporare a unor sate în evul mediu, a diverselor probleme legate de mediul ambiant, de oscilațiile de climă ce au produs deseori tulburări în viața cotidiană a comunităților rurale, de posibilitățile locuitorilor dintr-un teritoriu dat de a-și asigura subsistența etc. De asemenea, am constatat că din punct de vedere metodologic sînt aceleași preocupări ca și la noi, cercetarea arheologică propriu-zisă vizînd investigarea unor anume sate medievale, în funcție de o serie întreagă de criterii bine stabilite anterior. În plus, aici se vedește o deosebită preocupare și o mai strînsă cola-

borare cu etnografia sau cu unele discipline aparținînd științelor exacte. De altfel, colaborarea dintre etnografi, arhitecți și arheologi a permis și reconstituirea a numeroase complexe de locuire, anexe gospodărești, monumente ecleziastice descoperite în cursul investigațiilor arheologice întreprinse în așezări rurale medievale. În același timp, am putut cunoaște mai bine recente cercetări efectuate în salele medievale din hinterlandul orașului Praga, una dintre acestea fiind și cea de la Répy.

La Praga, programul de studiu a cuprins, de asemenea și documentare la biblioteca Institutului de arheologie, unde am consultat nu numai o serie de lucrări de specialitate a pătate în R. S. Cehoslovacă, dar și din alte țări, lucrări existente în fondul deosebit de bogat al acestuia.

În puținul timp rămas liber am reușit să vizitez citeva muzeu și monumente de arhitectură medievală, între care aș aminti doar Muzeul orașului Praga, cu bogatele sale colecții de arheologie medievală, Muzeul Național, Muzeul de arte și meserii, Vyšehradul și, mai ales, vechiul Hrad. La acesta din urmă, am avut și posibilitatea de a vedea unele săpături arheologice întreprinse aici în interiorul monumentelor.

De la Praga m-am deplasat la Most, filială a Institutului de arheologie din Praga, unde am avut prilejul de a discuta cu dr. Tomáš Vellmský, dr. Jan Blažek și dr. Eva Cerna, în legătură cu cercetările întreprinse în zona vechilor centre medievale Dečín și Most, precum și în alte localități din Boemia de nord.

Deși tema mea de documentare a avut în vedere, în primul rînd, aprofundarea informațiilor cunoscute din publicațiile de specialitate în domeniul cercetării satelor medievale și o mai bună înțelegere a rezultatelor obținute în această direcție de către cercetătorii din Cehoslovacia, cunoașterea multiplexelor descoperite de la Dečín și Most mi-au clarificat o serie de probleme privind geneza unor orașe medievale, precum și metodologia folosită în explicarea fenomenului respectiv. Și aici am constatat aceeași preocupare în utilizarea

metodelor moderne în arheologia medievală, metode care coroborate cu informațiile oferite de cercetările arheologice și sursele scrise ale vremii, au condus spre noi și riguroase interpretări istorice.

Pe lângă studierea unor materiale arheologice aflate în colecția Institutului din Most, pe baza explicațiilor date de dr. Eva Černa am cunoscut îndeaproape interesante descoperiri de ateliere pentru producerea sticlei din localitățile Moldava, Jilmova și Vlčí Hora. Informațiile obținute aici pe cale arheologică, corelate cu reprezentările iconografice de epocă, au permis reconstituirea cuptoarelor descoperite, iar analiza vaselor și a diverselor obiecte legate de producerea sticlei cunoașterea tehnicii de prelucrare a acesteia.

Șederea mea la Most s-a încheiat cu o scurtă excursie de studiu la Bedřichov Světec, locul unor recente investigații arheologice, în localitățile Doksany, Osek și Duchcov, cu renumitele monumente de arhitectură construite în secolele XII—XVI.

În continuare, documentarea s-a desfășurat la Brno, în cadrul Institutului de arheologie, la Muzeul Moraviei și Muzeul orașului Brno din castelul fortificat Špilberk.

La Institut, discuțiile au vizat problematica așezărilor deschise și întărite, în care sens relațiile dr. Josef Unger în legătură cu descoperirile sale din satele dispărute de la Teplaný, Bořanovice, din necropolele și monumentele ecleziastice de la Narvice, Kurdějov, Mušov și din fortificațiile de la Zabčice și Lelekovice au fost de un real interes.

Însoțită de dr. Josef Unger, la Muzeul Moraviei și îndeosebi în depozitul acestuia am putut studia numeroase materiale descoperite în săpăturile mai vechi și cunoscute din literatura de specialitate, cum sînt acelea din mediul rural, de la Pfaffenschlag, Mstence, Konovsky, Bystree, sau orășenești, de la Ivančice și Brno. Am putut studia astfel un material arheologic deosebit de bogat și variat, în același timp —, ceramică din secolele XIV—XV, cahle de sobă cu diferite motive decorative, diverse categorii de obiecte — fapt ce mi-a permis comparații și verificări în legătură cu descoperiri similare de la noi, multe dintre acelea de la Brno fiind bine datate numismatic.

La Institutul de arheologie din Brno, prin amabilitatea cercetătorilor dr. Zdeněk Měřínský și dr. Rudolf Procházka am cunoscut îndeaproape descoperirile recente de la Rokštejn și Stracholín sau de pe teritoriul actual al orașului Brno, unele din acestea fiind încă inedite sau în curs de publicare. Nu de un mai mic interes au fost și discuțiile purtate cu dr. Zdenka Himmelová, specialist în domeniul sticlei, în momentul de față în Cehoslovacia fiind intense preocupări în această direcție. Întrucît schimbul de opinii cu cercetătorii din Brno nu s-a axat numai pe problematica pe care o implică studiul așezărilor rurale din evul mediu, ci a avut un caracter cu mult mai larg, cuprinzînd atît orașul cît și fortificațiile, mi-a facilitat și o mai bună înțelegere a direcțiilor principale de cercetare în domeniul arheologiei medievale din Cehoslovacia.

De la Brno, însoțită de dr. Zdeněk Měřínský, am întreprins două deplasări de documentare la Bratislava și Olomouc.

Deși timpul afectat documentării a fost extrem de redus, la Bratislava am reușit să vizitez Muzeul Național Slovac, și, mai ales, Muzeul culturii slovace, acesta din urmă renumit prin colecțiile sale de arheologie și numismatică. Sub îndru-

garea dr. Štefan Holčík, am avut prilejul de a cunoaște materiale descoperite în așezările rurale de la Vištuk și Senkvice, cît și acelea de la Kežmarok, Hronský Beňadik, și Gortva Bizovo. Totodată, cu sprijinul dr. Zdeněk Měřínský, am avut posibilitatea de a discuta cu prof. dr. Bohuslav Novotný și dr. Josef Hošo de la Universitatea din Bratislava.

În cursul scurtei călătorii întreprinse la Olomouc, oraș binecunoscut prin remarcabilele monumente de arhitectură medievală, pe lângă vizitarea acestora și a unor săpături efectuate în interiorul lor, am reușit să văd o serie de materiale arheologice aflate în colecția Muzeului de istorie națională.

Ultimele zile ale stagiului de documentare au fost consacrate studiului la Nitra, în renumitul Institut de arheologie al Academiei Slovace de Științe, și la Muzeul din Tábor.

Includerea Institutului de arheologie din Nitra în programul de lucru a fost într-adevăr necesară și s-a soldat cu rezultate fructuoase. După primirea oficială de către dr. P. Šalkovský, prin întocmirea judicioasă a programului de studiu a fost posibilă stabilirea unor contacte științifice cu numeroși cercetători, între care menționez pe dr. Dušan Čaplovič, dr. Milan Hanuliak, dr. Igor Hrubec, dr. Jan Hunka, dr. M. Rutkay și dr. Michal Šivka. Ca și în celelalte institute și muzee vizitate anterior, la Nitra am constatat aceleași preocupări de îmbinare riguroasă a informațiilor oferite de cercelările arheologice cu acelea ale științelor exacte și etnografice, aplicate la studiul diferitelor compartimente ale vieții comunităților rurale medievale. În cazul investigațiilor arheologice în așezările sătești din Slovacia, o mențione în plus o pot avea recentele încercări de reconstituire și studiere a locuinței din mediul rural, casă țărăneasă sau seniorială, cu multiplele ei semnificații, un exemplu în acest sens fiind acelea de la Chlaba. Totodată, documentarea la biblioteca Institutului, care deține un număr apreciabil de volume și beneficiază de un sistem informațional computerizat, mi-a facilitat completarea bibliografiei și, în același timp, verificarea informațiilor avute anterior în domeniul satului medieval.

Táborul, orașul lui Jan Žižka și al mișcării husite, bogat în vestigii medievale, multe din ele adăpostite în Muzeul închinat revoltei populare de la începutul secolului al XV-lea mi-a oferit șansa studierii unor interesante materiale arheologice. Însoțită de dr. Petr Charvát și beneficiind de explicațiile competente ale dr. Rudolf Krajčie, am dobîndit aici o serie de informații referitoare la descoperiri din așezări rurale dispărute, recent investigate în zona Táborului. Odată cu vizitarea muzeului, a secțiilor de restaurare a ceramicii și a metalelor, am avut ocazia de a vedea o parte din materialul ceramic — vase, cahle de sobă — descoperit în ultimii ani la Sezimovo Ústí și Sobeslav mult asemănător cu acela din așezări orășenești și rurale din Moldova secolului al XV-lea.

În încheiere apreciez, că documentarea efectuată în R. Cehoslovacă mi-a fost deosebit de utilă, întrucît prin discuțiile purtate s-a realizat o informare reciprocă în domeniul arheologiei satului medieval și, în același timp, am reușit să cunosc mai îndeaproape preocupările și rezultatele obținute de cercetătorii echi și slovaci în această direcție. Nu aș putea încheia aceste rânduri, fără a-mi exprima părerea că păstrez o amintire frumoasă și plăcută vizitei de studiu în Cehoslovacia, amabilității colegilor care au făcut tot posibilul pentru a profita din plin de călătoria de documentare.

RODICA POPOVICI

COLOCVIUL INTERNAȚIONAL „ANIMAL ET PRATIQUES RELIGIEUSES. LES MANIFESTATIONS MATERIELLES“, COMPIEGNE, 11—13 NOIEMBRIE 1988

Micul oraș picard Compiègne a fost, în luna noiembrie, gazda celui de al doilea colocviu internațional de arheozoologie cu tema: „Animalul și practicile religioase. Manifestările materiale.“ Reuniunea științifică a fost organizată de „Centre de Recherche Archéologique de la Vallée de l'Oise (CRAVO)“, lucrările fiind găzduite de Universitatea Tehnologică din Compiègne.

Datorită amabilității colegilor Rose-Marie Arbogast și Patrice Meniel de la CRAVO am avut posibilitatea de a

participa la lucrările unei manifestări interdisciplinare de un înalt nivel științific.

Comunicările prezentate de arheozoologi, arheologi și etnologi, au acoperit un larg spațiu temporal, de la paleolitic pînă în zilele noastre. În cele trei zile cît a durat colocviul au fost susținute 23 de comunicări de către cercetători francezi, belgieni, elvețieni, algerieni și englezi.

Dintre numeroasele comunicări prezentate vom aminti câteva care ne-au reținut atenția. Astfel B. și G. Delluc în